Poštnina plačana v gotovini

Sped. in abbon. post. - II Gruppo

Katoliški GLAS

Uredništvo in uprava: Gorica, Riva Piazzutta štev. 18
Poštno ček. račun: štev. 24/12410

Cena: Posamezna štev. L 25
Naročnina: Mesečno L 110
Za inozemstvo: Mesečno L 190

Leto VI. - Štev. 44 | Gorica - 4 novembra 1954 - Trst | Izhaja vsak četrtek

Božja in človeška modrost

Nekateri dobri katoličani se danes boječe sprašujejo: Kako to, da katoliška Cerkev še zdaj, ko obstoja že skoraj 2000 let, ni zbrala vseh piščet pod svoje peruti?« Kako to, da jo ponekod tako strašno preganjajo?

Toda če pazljivo beremo sv. evangelij, se nam posveti, da Jezus nikoli ni rekel, da bo njegovo kraljestvo nekoč združilo v sebi vse ljudi. Dejal je n. pr., da je nebeško kraljestvo podobno kralju, ki je napravil svojemu sinu svatbo. Toda veliko tistih, ki so bili vabljeni, so odklonili in izostali.

Zopet drugič je učil Jezus, da je nebeško kraljestvo podobno desetim devicam, ki so šle ženinu naproti. Toda med desetimi jih je bilo pet nespametnih, ki so ostale zunaj.

Ker je Kristusov evangelij res to, kar se pravi po naše: blagovest, bi človek mislil, da mu bodo vsi dušo na stežaj odprli in Njegove oznanjevalce v časteh imeli.

Toda kadar Jezus svojim učencem pripoveduje, kakšno bo njih življenje, jim vedno obeta, da jim bo okolica sovražna. »Svet vas bo sovražil in imeli boste stiske na svetu. Stegnili bodo po vas roke in vas preganjali, izdajali v shodnice in ječe ter vlačili pred kralje in poglavarje zaradi mojega imena... Izdajali vas bodo celo starši in bratje in sorodniki in prijatelji... in vsi vas bodo sovražili zaradi mojega imena.« (Lk 21, 12-18).

Španski mislec Balmes je pisal pred sto leti prijatelju (Pisma dvomljivcu): »Nikdar ne smemo pozabiti, da je vera Jezusa Kristusa vera trpljenja, zoprnosti, preganjanja, vera žrtve, ki se je na zemlji ustanovila s tem, da je bilo zaklano brezmadežno Jagnje. Vse, kar je z njo v zvezi, nosi na sebi ta strašni pečat.«

Jezus je napovedal: »Izdajali vas bodo v shodnice in ječe ter vlačili pred kralje in poglavarje zaradi mojega imena.« To je redno, normalno življenje Kristusove Cerkve, in to velja ne samo za duhovne. Za vse je rekel: »Blagor vam, kadar vas bodo zaradi mene zasramovali in preganjali in vse hudo zoper vas lažnivo govorili.«

In kaj je povedal Jezus učencem za tolažbo? Dejal je: »Svet vas bo sovražil, toda mene je prej sovražil. Zaupajte: Jaz sem svet premagal.«

Toda če vprašamo: Kdaj pa je Jezus to besedo izgovoril, da je svet premagal, potem vidimo, da je bilo to na veliki četrtek zvečer. To pa se pravi: večer, ko se začne Jezusovo trpljenje, večer, preden bo svet Jezusa poteptal, kakor kmet črva pohodi pri oranju, večer, preden svet Jezusa premaga!

In vendar Jezus tisti trenutek pravi: »Zaupajte: Jaz sem svet premagal!«

Čudno, pri Bogu je videti vse narobe, vse drugače, kakor mi mislimo. Bog takrat zmaga, ko se mi tresemo, da je izgubil. Če vidimo, da so Cerkev na križ pribili, pristopimo kakor veliki duhovnik in sočutno svetujemo in prosimo: »Ker si Kristus, stopi s križa, reši sebe, in Cerkev, in seveda nas.«

In to pravimo, čeprav bi nam sv. Pavel še desetkrat zatrdil, da je križani Kristus božja modrost!

Zato se Kristus ne reši tako, kakor mi predlagamo, da naj bi se rešil, in tudi nas — ne reši vselej!

Nikoli ni Jezus obljubil učencem: »Nič se ne bojte: prvi časi bodo res hudi, toda pozneje boste imeli lepe in mirne dneve.« Če ves evangelij desetkrat preberete, nikoli nikjer ne najdete, da bo Kristusova Cerkev imela brezskrbno, mirno življenje brez nasprotovanja, sovraštva in preganjanja. To bi bili prerokovali mi, ne pa naš božji Učenik!

Zdaj pa pomislimo, kako čudovito se uresničuje Jezusova beseda!

V Cerkvi raste pšenica sredi plevela, tako da ljuljke ni mogoče poruvati iz pšenice. In evangelij o ljuljki se bere tik pred vesoljno sodbo!

Poleg pametnih devic je vse polno nespametnih; povsod se zadevajo ob pametne!

In ko so vsi vabljeni na svatbo, jih veliko odklanja, zato ker so kupili hišo, jarem volov, ali pa zato, ker so se poročili.

Od tod tudi, da je Cerkev ponekod krvavo preganjana.

Bog dopušča stvari, katerih mi ne razumemo.

Ali nas je Avstrija res protežirala

Mnenje, ki smo ga izrekli po podpisu londonskega sporazuma o tržaškem vprašanju, se žal uresničuje. Rekli smo namreč, da zadnja rešitev tržaškega vprašanja ne zadovoljuje ne jugoslovanskega ne italijanskega ljudstva, a da najmanj zadovoljuje Tržačane same. Izrekli smo tudi bojazen, da bo rešitev tržaškega vprašanja, ki se je izvršila brez vsakega ozira na želje Tržačanov, utegnila dati povod k še hujšim narodnostnim bojem in to predvsem zaradi tega, ker odločujoči krogi ne bodo hoteli izpolniti obveznosti, ki sta jih italijanska in jugoslovanska vlada s podpisom londonskega sporazuma vzeli slovesno pred vso svetovno javnostjo nase.

Te svoje bojazni nismo izrazili, kakor da bi bili nasprotni doseženemu sporazumu ali kakor da bi se nam zdel ta sporazum za Slovence izredno ugoden. To bojazen smo izrekli, ker poznamo precej natanko mentaliteto krogov, ki imajo trenutno glavno besedo v tržaški javnosti. To je mentaliteta ljudi, ki hočejo veljati za demokrate, ki pa tičijo dejansko še do grla v fašistični miselnosti. Te ljudi ni preteklost prav nič naučila. Skoro 25 let so krotili naš narod z manganelom in ricinovim oljem in to metodo bi mnogi izmed njih tudi pod demokratičnim režimom radi nadaljevali. Petindvajset let so držali v najhujšem suženjstvu več kot pol milijona Slovencev in Hrvatov ter poskušali izbrisati sleherno sled slovanstva z ozemlja, ki so ga Slovenci in Hrvati pred 13 stoletji zasedli, torej takrat, ko so germanski Longobardi gospodarili v Severni Italiji in ko se je po Italiji govoril še latinski jezik. Kako je mogoče govoriti o zgodovinskih pravicah Italije do slovenske in hrvaške zemlje, ko so bili vendar ti kraji stoletja in stoletja pod avstro-ogrsko monarhijo. Ako bi hoteli upoštevati zgodovinske pravice, potem bi morali obuditi pokojno Avstrijo, pod katero je spadala Goriška že od leta 1500 dalje, Trst pa celo od leta 1382 dalje. Sicer pa je sklicevanje na zgodovinske pravice v dobi demokracije in samoodločbe narodov anahronizem, ki ne priča o preveliki bistroumnosti tistih, ki se na zgodovinske pravice sklicujejo.

Pretekli teden smo čitali v znanem tržaškem dnevniku trditev, da je Avstrija zatirala Italijane ter na poseben način negovala Slovence. Ta trditev je ena izmed laži, ki se v italijanskem časopisju zopet in zopet ponavljajo. Resnica je namreč popolnoma drugačna. Resnica je, da so bili ravno slovanski narodi najbolj zatirani, posebno pa slovenski narod, ki ga niso zatirali samo Nemci, ampak tudi Italijani. Za zgled naj navedemo samo goriško deželo in mesto Gorico. V goriškem deželnem zboru so imeli Italijani večino, akoravno so predstavljali le dve petini prebivalstva. Na goriškem magistratu niso imeli Slovenci najmanjše besede, kljub temu, da je živelo v Gorici 10.000 Slovencev poleg 16.000 Italijanov in 5.000 Nemcev. Številke so približne ter se nanašajo na uradno štetje 1910 leta. Vse ljudske šole, ki smo jih imeli Slovenci pred prvo svetovno vojno v Gorici, smo si postavili brez najmanjše podpore s strani goriške občine. Naj omenimo še to, da se je goriška občina branila z vsemi štirimi podariti domovinsko pravico našim ljudem, ki so se iz enega ali drugega vzroka preselili v Gorico in ki so bivali v mestu cela desetletja. In kar se je godilo v Gorici, se je godilo tudi v Trstu, predvsem pa v tužni Istri. In vse to se je godilo že pod Avstrijo, ki nas je baje na vse pretege protežirala!

Še marsikaj bi lahko navedli, da bi razkrinkali miselnost nekih krogov in njihove namene, ki jih imajo z nami. Toda naj bo za danes dovolj in to tudi zaradi tega, ker upamo še vedno, da ti krogi ne bodo odločali o usodi slovenske manjšine, ki je prišla pod Italijo. Mi smo še vedno prepričani, da bo zmagala slednjič zdrava pamet ter da bo prišlo prej ali slej na podlagi demokratičnih načel do mirnega sožitja med obema narodoma.

Po vključitvi Nemčije v zapadno obrambo

Podpis londonskih sporazumov, ki so vrnili Zapadni Nemčiji njeno suverenost ter jo vključili v Zapadnoevropsko in Atlantsko zvezo, je nedvomno eden najvažnejših političnih dogodkov povojne dobe. Pri nas je stopil ta dogodek zaradi drugih dogodkov, kot sta bila n. pr. vkorakanje italijanskih čet v Trst in katastrofalne poplave v Salernu in njegovi okolici, nekoliko v ozadje, zato je italijansko in posebno tukajšnje časopisje o tem dogodku le na kratko poročalo. In vendar je podpis londonskih sporazumov za zapadno Evropo in za ves svobodni svet izredno važen dogodek. S priključitvijo Zapadne Nemčije k zapadni obrambi se je ustvarilo v Evropi ravnotežje med komunističnim in svobodnim svetom, kar pomeni, da se je nevarnost kakega sovjetskega napada znatno zmanjšala. In to je na vsak način zelo važno dejstvo.

Drugo važno dejstvo, ki so ga prinesli pariški razgovori, je sporazum, ki sta ga dosegla Mendes France in Adenauer glede Posarja in ki bo nedvomno ugodno vplival na francosko-nemške odnose v političnem in gospodarskem oziru.

Vse te sporazume, ki so jih podpisali v soboto 23. oktobra v Parizu, bodo morali potrditi ali ratificirati, kakor pravimo, še parlamenti prizadetih držav, kar se bo zgodilo še tekom tega leta ali vsaj kmalu po novem letu. Akoravno je skoro gotovo, da bodo vsi parlamenti ratificirali sklenjene sporazume, vendar ne bo šlo, kakor kaže, brez vsakih težav. Med francoskimi poslanci je še vedno močna skupina poslancev, ki ne odobravajo sklenjenih sporazumov. Zato je povsem razumljiva skrb francoskega ministrskega predsednika, ki se zadnje čase trudi, da bi vključil še francoske socialne demokrate v vladno koalicijo ter s tem zagotovil potrditev sklenjenih sporazumov. Obenem goji Mendes France upanje, da mu bo razširjena vladna koalicija olajšala izvedbo njegovih gospodarskih in socialnih načrtov, ki čakajo že dolgo časa na rešitev.

Nemški kancler Adenauer bo imel glede ratifikacije sklenjenih sporazumov lažje stališče, akoravno se mu liberalna stranka, ki je sedaj v njegovi vladi, zaradi posarskega vprašanja nekoliko punta. Toda Adenauer razpolaga, kakor znano, z močno zborniško večino in zato ni nobene nevarnosti, da bi nemška zvezna zbornica ne odobrila sklenjenih sporazumov. Zato nas ne preseneča, da se je mogel Adenauer odpraviti brez vsakih skrbi na svoj obisk v Washington, kjer je imel z ameriškimi državniki, posebno pa z Eisenhowerjem in Foster Dullesom važne razgovore.

Adenauer v Washingtonu

Adenauer je odletel v Ameriko v torek 26. oktobra in sicer z letalom, ki so mu ga bile poslale ameriške oblasti nalašč v ta namen. Pri svojem odhodu je bil zelo dobre volje. Dejal je, da se odpravlja v Ameriko, da izrazi predsedniku Eisenhowerju hvaležnost vseh Nemcev za pomoč, ki so jo Združene države in sam Eisenhower nudili nemškemu ljudstvu »v najbolj težki dobi njegovega življenja.« Cena, ki smo jo plačali za Posarje, je dejal Adenauer, ni preveč visoka, kajti Nemčija je postala članica največje svetovne zveze. Sporazuma o Posarju ne smemo presojati ločeno od drugih vprašanj. S pariškimi pogodbami smo dosegli, da bosta Francija in Nemčija korakali ramo ob rami ter se politično in gospodarsko povezali. In to je izreden uspeh.

Med svojim poletom v Združene države se je Adenauer ustavil na Islandiji, kjer je imel v glavnem mestu Reykjaviku tiskovno konferenco. Pri tej priliki je omenil med drugim, da Nemci nimajo več onega militarističnega duha, kot si mnogi mislijo in da so se od dogodkov 1933 leta (Hitlerjev nastop!) in od poznejših let mnogo naučili. Adenauer je tudi poudaril, da utrjena enotnost med zapadnimi velesilami nudi večje možnosti za sporazum s Sovjetsko zvezo.

Pri priletu na washingtonsko letališče je sprejel Adenauerja ameriški zunanji minister Foster Dulles, ki je pozdravil nemškega kanclerja s sledečimi besedami: »Z velikim veseljem sprejemam v imenu predsednika Eisenhowerja in ameriškega ljudstva kanclerja Adenauerja. S kanclerjem sva se večkrat srečala in pri vsakem srečanju z Adenauerjem sem vedno bolj občudoval njegovo bistroumnost, njegov pogum in njegove državniške zmožnosti.«

Nato je Dulles poudaril, da bo kancler Adenauer deležen povsod, kamor se bo v Združenih državah podal, prisrčnega sprejema od strani ameriškega ljudstva, ki zelo ceni velik prispevek, ki ga je dal kancler Adenauer pri graditvi evropske enotnosti za ohranitev svobode.

Adenauer in Foster Dulles sta nato v spremstvu tajnika za nemške zunanje zadeve Hallsteina stopila v avto ter se odpeljala v Belo hišo, kjer ju je čakal predsednik Eisenhower.

Adenauer je imel z Eisenhowerjem in zunanjim ministrom Dullesom važne razgovore. Z Dullesom je podpisal prijateljsko pogodbo, kakor tudi pogodbo o trgovini in plovbi. Udeležil se je nadalje službe božje v katedrali sv. Janeza ter prejel nato častni doktorat iz prava, ki mu ga je podelila »Kolumbijska univerza«. Domov se je vrnil par dni prej in sicer zaradi smrti dr. Hermana Ehlersa, predsednika zvezne skupščine.

Ponesrečeni atentat

Pretekli teden (26. oktobra) je na velikem ljudskem zborovanju v egiptovski Aleksandriji oddal neki pristaš »muslimanskih bratov« več strelov na predsednika egiptovske vlade, polkovnika Nasserja, in sicer v trenutku, ko je ta pričel govoriti pred 250.000-glavo množico. Streli so k sreči zgrešili svoj cilj, le sudanski prometni minister Mirghani Hamza in tajnik aleksandrijske sekcije »gibanja za svobodo« Ahmed Badr sta bila lahko ranjena, medtem ko se je oče ministrskega predsednika onesvestil.

Poročila o atentatu si precej nasprotujejo. Radio Kairo je poročal, da se je izvršil atentat takoj ob začetku Nasserjevega govora in da je polkovnik Nasser po oddanih strelih zaukazal, da mora ostati vsak na svojem mestu. Nato da je polk. Nasser takole nadaljeval: »Vse svoje upe sem stavil na vas... Moje življenje je v vaših rokah... Jaz sem vaš, napravite iz mene, kar hočete... Nisem strahopetec ter bom znal umreti, ako Alah tako hoče... Boril sem se za prostost svoje domovine in zato lahko mirno umrjem... Brezvesten morilec mi je hotel vzeti življenje, toda vam ga ne more vzeti.«

Odhod angleških čet

Ko so odhajale angleške čete iz Trsta, so jih navzoči Tržačani izžvižgali, kar je bilo slišati, če se ne motimo, tudi po tržaškem radiu. Tudi je znano, da je general Winterton iz strahu pred demonstracijami predal svojo oblast italijanskim oblastem brez vsakih slovesnosti in ne javno slovesno, kot je bilo prej zmenjeno. Obnašanje tržaškega občinstva je bilo torej vse prej kot prisrčno in ljubeznivo. Angleški politični tednik »Economist« se zgraža nad takim obnašanjem ter pravi, da so se pokazali Tržačani zelo kratkovidne in nevedne.

Tržačani pozabljajo, pravi »Economist«, da dolgujejo svojo osvoboditev povsem zapadnim velesilam in da niso ne Angleži ne Amerikanci krivi, ako niso italijanske čete prišle v Trst že pred enim letom. Vlada in diplomacija obeh držav je napravila vse mogoče, da bi prišlo do sporazuma, ki bi ga mogli Italija in Jugoslavija sprejeti. Brez tega truda bi ne bila dana Tržačanom priložnost, da so mogli izžvižgati zavezniške sile ob njihovem odhodu.

General Winterton, bivši poveljnik Svobodnega tržaškega ozemlja, je ob svojem prihodu v London izjavil, da se je predaja oblasti v Trstu izvršila brez posebnih nevšečnosti, da je sporazum o Trstu zadovoljiv ter da so vse osebe, s katerimi se je pogovarjal o tem vprašanju, pokazale odločno voljo pripeljati sporazum k dobremu koncu.

Tržaški »Piccolo« vidi v pisanju »Economista« in v izjavi gen. Wintertona neko neskladnost. Mi je ne vidimo, ker je general poročal o predaji oblasti, medtem ko govori »Economist« o odhodu angleških čet iz Trsta. Pa četudi bi to nasprotje obstojalo, bi dokazalo le to, da je bil gen. Winterton do Tržačanov bolj vljuden, kot so bili oni do njega in do odhajajočih angleških čet.

Marija Kraljica sveta

Vsak človek je v nekem pogledu izredno velik in hkrati skrajno neznaten. Velik, v kolikor je izraz in podoba večnega Boga; velik, v kolikor nosi v sebi neizbrisen pečat nesmrtnosti in v kolikor je živa posoda neprecenljivih božjih darov. A je hkrati skrajno majhen, ker je le navadno ustvarjeno bitje, v vsem odvisno od vsemogočnega Stvarnika.

Ničla sam po sebi, je vendar visoko povzdignjen nad neduhovni svet že po sprejeti prvobitni naravi in še večji po zaslugi čudodelne božje milosti. Tem večji, čim bolj se bliža svojemu Stvarniku, čim bolj mu je podoben in čim tesneje sodeluje pri izpolnjevanju posebnih božjih namenov.

*

Vse stvarstvo slavi Gospoda Boga: nebo in zemlja oznanjata njegovo slavo. Saj ga ni bitja in je ni stvari, ki bi bila narejena brez kakega smotra. Zakaj, Gospod ni kakor človek, ki trati čas in zapravlja svoje talente in moči. Vse, prav vse, kar ljubi Bog naredi, vse prav stori, tako da ima vsaka reč, pa naj bo še tako malenkostna v naših očeh, neko svojo popolnost in nek svoj pomen. Vse pa se med seboj spopolnjujejo in strinjajo v veličastni spomenik, ki v čudoviti harmoniji opeva božjo stvariteljsko moč.

V tem mogočnem sklopu, v tem mojstrsko dovršenem mozaiku naravne lepote, ki obsega dolgo, neštetо vrsto umetnin, vlada popoln red, čeprav nam večkrat prikrit, tako da v nedoumljivi božji zamisli nižje, manj popolne stvari služijo višjim, popolnejšim, so jim podrejene in se po njih dvigajo k Bogu: človek gospoduje mrtvi naravi in jo v sebi zbližuje z Bogom; nad človekom so angeli; nad vsemi sta Marija in Jezus.

*

Med vsemi osebami, ki so kdaj hodile in delovale na tem svetu, sta najvišja Jezus in Marija: Jezus, božji Sin, in Marija, njegova Mati. Jezus, Bog in človek, Kralj in Gospod vsega, kar je. Marija, od ljudi Njemu najbližja, vesoljna Kraljica in Gospa.

Moža, enakega Jezusu, pred njim na tem svetu poprej nikoli ni bilo in tudi nikdar več ne bo: tiste miline, tiste modrosti, tiste dobrote, tiste moči in tiste svetosti, tiste nedosegljive božje in človeške popolnosti, vključene v božji in človeški naravi, ki sta bili v Jezusovi osebi brez pomanjkljivosti, take osebe na zemlji več ne bo. Bila je ena sama za vso večnost, z imenom Jezus Kristus, božji Sin, Zveličar človeškega rodu, po svoji naravi pravi Bog in pravi človek. Potemtakem je on resnična krona, Kralj in Gospod vseh stvari: v nebesih od vekomaj kot Bog, enak Očetu in Sv. Duhu, v času rojen kot človek na skrivnosten način iz Device Marije; božje — človeška oseba, kateri ni mogoče napraviti enake, ne po naravi ne po popolnosti ne po moči.

Prav tako tudi ni, ni bilo in tudi nikoli ne bo žene, enake Mariji. Ne bo več osebe, ki bi se tako zelo približala Jezusu in tako visoko presegala vse ostale zemljane kot Jezusova Mati Marija. Taka je njena čast, taka njena veličina, tako njeno dostojanstvo, taka njena moč, plemenitost in vrlina.

Globok je pogled znanstvenika, ki odkriva prikrite tajne prirode; velika je učenost modrijana, ki se poglablja v čarobni svet resnice; prelep je talent bogoslovca, ki razpravlja o Bogu in razlaga krščanske skrivnosti; nadčloveški dar ima prerok, ki napoveduje prihodnost; mogočen in imeniten gospod je kralj, ki vlada in sodi številno ljudstvo: še višji je duhovnik, ki sodi o večnosti duš; ni ga na svetu kneza čez papeža, ki je prvi namestnik božji; kako blažen je svetnik, ki prijateljsko občuje z Bogom; presrečen in zavidljiv je položaj angelov, ki so vedno blizu svetega Boga.

A Marija je nad vsemi temi: večja po znanju, učenosti in modrosti; bogatejša po talentih in nebeških darovih; močnejša po oblasti in višja po svojem mestu.

Marija je višja in odličnejša kot vsi učenjaki in oblastniki tega sveta, ona je največja vseh žena, kraljica prerokov, kraljica vseh svetnikov, kraljica angelov, najbližja Bogu, prva za Bogom.

Kako primerno in umestno jo torej naziva in opeva naša pesem: »Zdrava, zemlje vse Gospa in nebes Kraljica!«

Krščanski razum, ali dojameš v vsem obsegu, ali se zavedaš globoke resnice: Kraljica nebes in zemlje, prva za Bogom — tvoja nebeška Mati Marija!

Miro Štalcer

Posnemanja vredni sodnik

Nemški sodnik v Darmstadtu Karl Holzschuh vzbuja s svojimi originalnimi razsodbami zanimanje po vsej Nemčiji. Preden jo postal sodnik za mladoletne, je bil več let ravnatelj raznih poboljševalnic. Spoznal je, da poboljševalnice pogosto kvarno vplivajo na mlade hudodelce. Zato sedaj sam skoraj nikdar ne obsodi na zaporno kazen. Mladini hoče pomagati, da razvije, kar je v njej dobrega. Samo dobro delo more popraviti storjeno hudobijo.

Vsako njegovo razsodbo nemški časopisi takoj razširijo po vsej državi.

ČOKOLADA ZA SIROTE

Mlad natakar je kradel pri svojem gospodarju. Doktor Holzschuh ga je obsodil, da je moral več tednov zaporedoma kupiti veliko čokolado za otroke v sirotišnici.

ROMANJE NA GROB

Dvajsetletni mladenič je povzročil smrt svojega prijatelja. Peljal ga je na motorju, čeprav še ni naredil izpita za vozača. Sodnik ga je obsodil, da je moral hoditi več let vsak teden na dan, ko se je zgodila nesreča, na grob svojega prijatelja. Na grob je moral položiti šopek rož in zmoliti kratko molitev. Na pokopališče je moral hoditi peš, čeprav je bilo precej daleč. O vsakem obisku je moral s kartico obvestiti sodnika. Kartico je morala legalizirati krajevna policija.

DOBRE KNJIGE

Pri neki komunistični demonstraciji je mladenič napadel stražnika. Sodnik je spoznal, da je navdušen komunist in tudi zelo nadarjen. Obsodil ga je, da mora eno leto vsak mesec prebrati politično nevtralno knjigo. Iz knjige mora napraviti izvleček in ga predložiti sodniku. Ob tem čitanju se je fant zavedel svoje zmote in postal sodnikov prijatelj.

DESET BOŽJIH ZAPOVEDI

Zanimiva je obsodba pekovskega vajenca, ki je kradel gospodarju. Na pamet se je moral naučiti deset božjih zapovedi in skozi dva tedna jih je moral priti vsak dan povedat neki misijonski sestri. Istočasno je moral kupiti za svojo plačo določeno količino čokolade za revne otroke.

Denarne kazni so vedno naložene tako, da se uporabijo za pomoč potrebnim. Vsakdo mora plačati s svojim osebnim zaslužkom.

S svojim tihim delom in krščanskim razumevanjem mladine je doktor Holzschuh dosegel, da so se zelo zmanjšala hudodelstva med mladino. In ravno ti vzgojni uspehi so mu prinesli skoraj svetovno slavo.

CIGARE ZA STARČKE

Nekdo je kradel cigarete. Obsojen je bil, da mora skozi več mesecev vsak drugi dan kupiti nekaj cigar in cigaret za zavetišče starčkov.

DVAKRAT MESEČNO V KINO

Nekdo drugi je kradel denar za kino. Sodnik je določil, da sme iti samo dvakrat mesečno v kino. Filme je izbral sodnik sam.

STANKO ZORKO

Po Španiji in Portugalski

(Romanje v Fatimo od 20. do 30. sept. 1954)

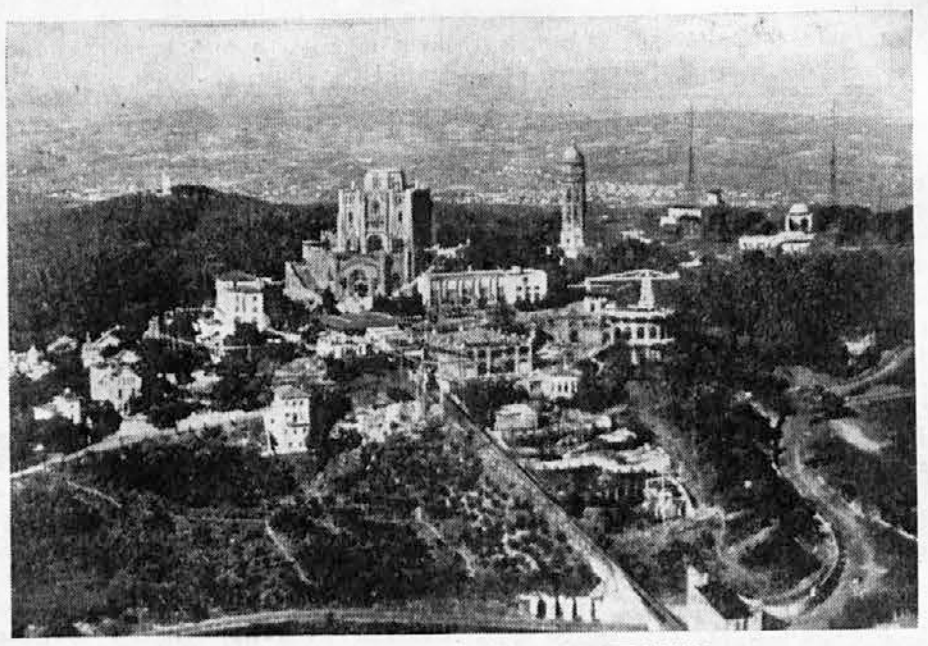

CERKEV SRCA JEZUSOVEGA NA TIBIDABO

Cerkev upravljajo salezijanci, ki imajo zraven tudi svoj zavod za dijake. — Isti dan, ko sem jaz prišel k tej cerkvi (v nedeljo zvečer), je bil popoldne tam slovenski duhovnik Kazimir Gaber. Z njim je bila skupina slov. akademikov, ki bivajo v Barceloni. Žal mi je bilo, da se nismo srečali.

Leta 1929 je bila v Barceloni mednarodna razstava. Za tisto priliko so zgradili na hribu Tibidabo, prav pod cerkvijo, čudovite stvari, ki so lahko v čast španski tehniki. Med drugim so zgradili za otroke idealno zabavišče.

BARCELONA

Popoldne smo se odpeljali na ogled mesta. Najprej smo se ustavili pri stolnici. Stavba je nekaj nepopisnega. Zgrajena je v gotskem slogu, a ima španske in arabske posebnosti. Oltarji so preobloženi s kipi in okraski. Vse se leskeče v zlatu. Orgle imajo tisoč piščalk. Stranske oltarje so zgradila razna obrtniška združenja (srednjeveški cehi). Tako imajo svoj oltar čevljarji, mizarji, kovači, i. dr. Nekoliko moti, ker je sredi cerkve v ograjenem prostoru postavljen veličasten kor za kanonike. Kasneje sem opazil, da je to sploh španska navada, da je kor sredi cerkve. Tako je seveda prostor v cerkvi razbit, kar zelo nasprotuje našemu okusu.

Ob že zgoraj omenjeni mednarodni razstavi so zgradili celo mestece s številnimi delavnicami, ki predstavlja Španijo v malem. V delavnice je prost vstop. Vsakdo se lahko na svoje oči prepriča, kako se izdelujejo razni predmeti. Mene je najbolj zanimala izdelava steklenih predmetov. Kar hitro pride lep vrč, ali kozarec iz steklarjevih rok. Ti predmeti so naprodaj in sem videl, da tujci zelo radi segajo po njih. Pokazati so hoteli tudi vse stile, v katerih gradijo hiše v raznih pokrajinah Španije, zato je vsaka stavba drugače zgrajena.

Čas nas je lovil, zato smo šli dalje, da smo si ogledali še pristanišče in druge zanimivosti mesta. Čeprav je mesto zelo veliko, je prometa sorazmerno malo. Mestni avtobusi so enonadstropni. Pod ulicami je speljana podzemeljska železnica. V mraku smo se vrnili v naš hotel na Tibidabo.

PILARSKA MARIJA

Drugo jutro, 14. septembra smo se poslovili od Barcelone. Naš hrib Tibidabo je bil zavit v gosto meglo, da se ni videlo nikamor. Počasi in previdno nas je šofer vozil v mesto. Cilj današnje etape je bila Zaragoza. Kmalu ko smo zapustili Barcelono, je začelo deževati in potem je deževalo vse dopoldne. Nekaj časa je naravnost lilo.

V tem delu Španije je sestava zemlje skoro povsod enaka. Lepim planjavam sledijo nenadni zemeljski udori, ki jih je naredila voda. Pravega kamna ni. Griči so iz zlepljenega peščenca. Iz te gmote je sezidanih tudi večina kmečkih hiš. Hiše so majhne in zelo pogosto so naslonjene na pobočje hriba. Stene niso nič pobeljene, zato imajo barvo zemlje in jih je od daleč težko opaziti. Kakšne so hiše znotraj, ne vem, a če bi sodil po zunanjosti, tudi znotraj ne morejo biti posebno privlačne.

Čisto drugače pa je v mestih. Skoraj vse mestne hiše so zidane iz dvakrat žgane opeke. Tudi moderne palače, ki so grajene iz železobetona, so potem obložene z opeko. V tem so Španci veliki umetniki.

Popoldne nas je pot pripeljala na 400 m visoko planoto. Tu smo takoj opazili, da primanjkuje vode. Ogromna ravnina je skoraj čisto rjava. Nikjer ni nobenega drevesa. Po žetvi se je zaradi suše posušilo vse zelenje. Šele v bližini Zaragoze se kraji spremenijo.

Ob štirih popoldne smo dospeli v mesto. Leži ob reki Ebron. Ker smo se celo popoldne vozili skoraj po puščavi, je bilo za nas veliko presenečenje, ko smo prišli v lepo moderno mesto. Ulice so široke, zasenčene z lepimi drevesnimi nasadi. Mesto slovi po svoji medicinski fakulteti in še bolj zaradi romarske cerkve Pilarske Matere božje. Cerkev je sezidana prav ob rečni strugi in je zelo velika. Proti nebu se dvigajo številni stolpi, ki nekoliko spominjajo zaradi svoje vitkosti na muslimanske minarete.

Notranji prostor cerkve spet ni enoten, ampak je razbit. Glavni oltar je približno sredi cerkve in je obrnjen proč od glavnega vhoda. Na kraju, kjer bi po našem okusu moral biti glavni oltar, so orgle. Kip Pilarske Matere božje je na posebnem oltarju sredi cerkve blizu vhoda. Marijin kip je presenetljivo majhen, celo manjši kot na naših Višarjah. Visok je komaj 30 do 40 cm.

Takoj sem opazil, s kakšno ljubeznijo se zbirajo romarji pred Marijinim oltarjem. Pred oltarjem je vedno velika skupina ljudi, eni prihajajo, drugi odhajajo. Tu človek vidi dijake, oficirje, dekleta, žene, mestne gospe, romarje z dežele, tujce. Skupaj s številnimi gorečimi svečami se dviga njihova prošnja k Mariji. Španski možje se ne sramujejo javno moliti, kot se večkrat naši možje. Pred kipom Pilarske Matere božje vedno klečita po dva moža in tako se neprestano vrstijo v češčenju.

Iz romarske cerkve smo odšli v stolnico, ki je oddaljena samo kakih 400 m. Zgrajena je približno v enakem stilu kot Marijina cerkev, a ima svoje zanimivosti. Španija ima slavno zgodovino in sledovi te slavne preteklosti so zelo očitni ravno po cerkvah. Kralji so hoteli ovekovečiti svoja imena tudi z lepimi cerkvami. V stolnici sem videl na lepem vozu iz stekla izdelano stolnico v miniaturi. Na drugem vozu pa je velika srebrna barka v spomin na Krištofa Kolumba. Kadar so procesije, so tudi ti vozovi zraven.

Med komunistično revolucijo so se borili proti komunistom tudi številni italijanski vojaki. V Zaragozi so v spomin na padle italijanske vojake zgradili moderno cerkev iz obdelanega kamna. Pred cerkvijo je prostoren stolp in v njem so vzidane marmornate tablice z imeni padlih. V stolpu je najmanj 3000 tablic. Cerkev oskrbujejo kapucini.

Špansko življenje je precej drugačno od našega. Španci se razživijo šele zvečer. Takrat so ulice polne ljudi, ki se sprehajajo gor in dol. To je znamenita španska rambla (promenada). Življenje po ulicah se umiri šele okrog četrte ure zjutraj. Nikjer v srednji Španiji nismo mogli dobiti večerje pred deveto uro zvečer. Večerja je pri njih v navadi ob 10h zvečer ali še kasneje. Zjutraj pa seveda dolgo spijo. Trgovine in urade odpirajo šele ob 9h ali ob 10h zjutraj, zvečer so pa odprti do osme ure.

Drugo jutro, na praznik Žalostne Matere božje sem opravil sveto mašo v cerkvi Pilarske Matere božje. Čeprav je v cerkvi mnogo oltarjev, sem le težko prišel na vrsto.

(Se nadaljuje)

Pod novim gospodarjem v Trstu

Podajamo nekaj sličic iz prvega tedna pod novim gospodarjem v Trstu. Na žalost niso to nobene romantične sličice, ampak resnični dogodki, iz katerih naj vidijo vsi, ki so nas prodali in kupili, kako se nam godi in kaj vse še lahko pride v bližnji bodočnosti.

Nekaj ur pred koncem STO-ja je na Greti zagorela stavba, v kateri je bil sedež kominformistične stranke. Zažgali so ga italijanski nacionalisti z bencinom. Kakor vidite vse po starem receptu, ki je star že nad trideset let.

V trenutku predaje oblasti 26. oktobra so pri belem dnevu »neznanci« napadli dve slovenski trgovini v ulici Udine. Uradne predaje oblasti in civiliziranega slovesa pa sploh ni bilo, ker se general Winterton ni čutil varnega in ni hotel zapustiti ladje. Kakor pravijo sami Italijani, je prav storil, ker sicer bi doživel tako žvižganje kakor še nihče v Trstu. To v zahvalo, ker je zavezniška vlada toliko storila za italijanstvo Trsta.

Popoldne so že lepili po mestu plakate, razglas novega gospodarja De Renzi-ja; razglas je bil samo v italijanskem jeziku. Nekaj ur prej se je gen. Winterton poslovil tudi v slovenskem jeziku in dejansko dal objaviti svoj razglas na plakatih v vseh treh jezikih, novi gospodar pa se požvižga na sporazum in se predstavi Trstu samo v italijanskem jeziku. Razglas v mnogih izvodih so dobili tudi slovenski župani, ki pa so se držali podpisanega sporazuma in sporočili generalu svoj »ne«, dokler ne pošlje dvojezičnih razglasov. In res so dobili po eni noči že slovenski razglas, toda samo en izvod in tega enega so izobesili, vse drugo pa je romalo v koš za bližnjo zimo. Opozorimo tudi, da je bil slovenski razglas tiskan na manjšem papirju, vse pač po smernicah nepozabnega g. Palutana.

Dan poprej je bil lov na Opčinah, na Proseku in še kje. Razni vespisti iz starega mesta in gojenci zavoda »Villaggio del fanciullo« na Opčinah so mislili pokriti ves Kras in njegove slovenske vasi z italijanskimi zastavami in lepaki. Openci in Prosečani pa so rekli: Ne! in so — zmagali. Smešno bi bilo! da bi taki fantiči skvarili obraz naših vasi za tako zgodovinski dan in se tako bahali pred vsem svetom, kako so vse slovenske vasi navdušene za novega gospodarja. Kdor je videl v torek neke gospode z okroglim klobukom kako so se pačili po tržaških ulicah z veliko zastavo, vsak tak pač ne bo zameril onim dečkom, vsak tak pač ne bo zameril onim dečkom, ki so zapustili svoj zavod in mislili spremeniti barvo slovenskih Opčin! Po tem fašističnem pohodu na Opčine so po vseh vaših več noči možje in fantje stražili in čakali na zaželeni obisk, toda obiskovalcev ni bilo...

Najbolj debela pa je ta, da se je v torek zvečer oglasilo samo ministrstvo za obrambo iz Rima in med drugim po radiu oznanilo vsemu svetu, kako navdušeno so bile sprejete italijanske čete v vseh slovenskih vaseh bivše cone A. Opčine in Dolino so kar izrecno omenili. In resnica? V Dolini so visele tri italijanske zastave in sicer na policiji, na stanovanju neke italijanske družine in tretja reci in piši na oknu poitalijančenega Nabrežinca. Kdo je ta, ve Kras in Breg, drugi pa se zanimajte, če že hočete znati! In navdušenje? Nikjer žive duše, nič pozdravov, nič radovednosti, le krajevni policisti so pristopili in ponudili svojim rojakom nekaj cigaret. No, in za vse to je rimski radio klepetal, kakšen sprejem so doživeli v slovenskih vaseh! Papir in radio pač vse preneseta, toda resnica si tudi najde svojo pot!

Najlepše ogledalo teh dni pa daje novorojeni »Piccolo«, nad katerim se pravi Tržačani zelo spogledujejo in že se sliši, da ga ne berejo tako kakor prej »Giornale di Trieste«.

V Trstu samem torej prav nič ne diši po sporazumu. Kljub temu se Slovenci prav nič ne tresemo, ker kmalu bodo minili medeni dnevi in začne se neizprosna stvarnost za vse prebivalce! Stvarnost pa je ta, da Trst ni več Trieste italianissima, v njem imajo Slovenci enakopravnost v jeziku, v vseh človečanskih svoboščinah! Tega se Rim in Beograd zavedata in zato veje pri obeh vladah drugi veter kakor v Trstu.

Ko se je Wintertonova ladja med silnim žvižganjem brez slovesa oddaljevala od obale — saj se generali niso tisto jutro niti videli in si ne podali rok — tedaj je neki trezen možak tako modroval. Sedaj pa razumem, zakaj je Višinski uradno povedal, da je ta reč s Trstom samo začasna!...

SAJKO

Poziv usmiljenim srcem

Uredništvi »Katoliškega glasa« in »Demokracije« pozivata vse Slovence usmiljenega srca, naj priskočijo na pomoč potrebnim učencem osnovnih šol s slovenskim učnim jezikom. Sprejemajo se darovi v denarju in blagu. Izročite jih lahko na Placuti štev. 18 (ured. KG) ter v Trstu ul. S. Anastasio štev. 1.C.

Gorica, 1. nov. 1954.

Uredništvo Kat. glasa
Uredništvo Demokracije

Strah pred mrliči

Dne 17. oktobra je imela Slov. kat. skupnost sestanek, na katerem so udeleženci razpravljali o novo nastalem položaju na Tržaškem. O tem sestanku je 21. oktobra poročal tudi »Kat. glas«. To poročilo pa je razburilo duhove pri »Prim. dnevniku«, ki je 27. oktobra objavil članek z naslovom »Mrliči vstajajo«. Posebno ga je zadela trditev: »Tržaški Slovenci bodo pod novo oblastjo uživali toliko narodnih pravic, kolikor jim jih bo voljna priznati Italija in kolikor si jih bodo s pametno politiko znali zagotoviti sami.« V tej trditvi vidi »dnevnikov« dopisnik izraženo mnenje, da Jugoslavija ne bo imela pri izvajanju sporazuma od 5. okt. »ne besede« ne »vpliva«.

Tega ni na našem sestanku nihče trdil. Naj dopisnik še enkrat pazljivo prečita »Kat. glas«, posebno, kar piše v tisti številki pod podnaslovoma »Nevarnost recipročitete« in »Koga bo ščitila Jugoslavija?« Italija nam namreč obljublja v Trstu tiste svoboščine, ki jih nudi Jugoslavija Italijanom v Kopru. Jugoslovanski komunistični režim res dopušča Italijanom svobodno rabo materinega jezika, ostale človeške svoboščine pa tolmači tako, kot jih razumevajo vsi komunistični režimi na svetu. Vsi slovenski prebivalci področja A si gotovo ne želimo takih, po komunistično pojmovanih človeških svoboščin. Izkušnja dalje uči, da se je doslej zanimala komunistična Jugoslavija v Trstu predvsem za koristi svojih front in njih sopotnikov. Kam so šle na primer vse njene denarne podpore po zadnji vojni? Sedanja Jugoslavija je nacionalna le v toliko, kolikor terjajo koristi partije in njene propagande. Zato smo upravičeno zaskrbljeni glede učinkovitosti zaščite, ki jo bodo nudili tržaškim Slovencem jugoslovanski člani paritetne komisije pri izvajanju sporazuma in manjšinskega statuta. Nihče pa ni trdil na našem sestanku, da se mislimo tržaški Slovenci odpovedati zaščiti te komisije. Na podlagi memoranduma bomo imeli nesporno pravico, vzdrževati stike s komisijo. To brez vmesnih mešetarjev, ki že sedaj razglašajo, da bodo delili tržaškim Slovencem kulturne domove in službe. O takih mešetarjih ne izreče memorandum s prilogami vred nikake besede.

Svetovni tisk ni te dni nič dvomil, da zavisi izvedba sporazuma od dobre volje obeh podpisnic, to je Jugoslavije v Kopru in Italije v Trstu. Zato ni zameriti zborovalcem, da so to mnenje sprejeli. Tudi temu ni oporekati, da bodo uživali tržaški Slovenci toliko narodnih pravic, kolikor si jih bodo znali s pametno politiko zagotoviti sami. V čem vidi »pametno politiko« dopisnik »P. d.« in v čem jo vidi Slov. kat. skupnost, o tem bi se dalo govoriti. Dopisnik jo vidi v tem, da se prilizuje italijanskim oblastem, da nas denuncira kot meddržavnim odnosom nevaren element ter poziva italijansko vlado, da nas »čim prej porine v kot«. Te grožnje smo že od neke strani slišali. Izvirajo iz komunistične miselnosti o svobodi kritike javnega življenja. Naša skupnost pa vidi »pametno politiko« v tem, da poziva k narodnostni zavesti, k rabi slovenskega jezika doma in v javnem življenju, k zvestobi do slovenske šole, da oznanja načela socialne pravičnosti, narodnostne strpnosti, da navaja na spoštovanje državnih zakonov, ako ne nasprotujejo božjim postavam, da se drži pravil civilnega občevanja z italijanskimi državljani in oblastmi, da uporablja vsa zakonita sredstva, ki so na razpolago naši narodni manjšini, da branimo svoje pravice itd.

Ker je treba nekaj očitati naši »pametni politiki«, zato hoče dopisnik »P. d.« pobrskati po preteklosti in nam bere nekaj stavkov iz »Belogardizma«. Tiste stavke je v podobnih okolnostih bral na našem sestanku pred več kot dvemi leti neki gost, ki ni bil vsem ljub. Kako se čudovito porajajo iste ideje v različnih glavah! S tistim čitanjem iz »Belogardizma« nam hoče očitati kolaboracionizem v zadnji svetovni vojni. Demokratičnim ljudem se ne splača razpravljati s komunisti ali njih sopotniki o kolaboracionizmu s totalitarnimi režimi, ker je komunizem sam najbolj kruta oblika takega režima. Zdi se nam samo, da se je za dopisnika ustavilo kolo časa v prvih povojnih letih, ker še vedno uporablja obrabljeno orožje iz komunističnega arzenala tiste dobe, kar pač priča o nekaki duhovni arteriosklerozi. Ta mož tudi omenja, da se v Trstu rojaki ogibljejo gostilne, ako krene notri naš predavatelj. Seveda! Komunisti in sopotniki niso svobodni ljudje in ne smejo občevati z osebami, ki jih ožigosajo njih gospodarji. Jasno je, da ožigosa komunizem v prvi vrsti tiste, ki so jim nevarni. Mi pa smemo sesti poleg kogarkoli v tramvaju, v gostilni, mu stisniti roko. Brez strahu se pogovarjamo med seboj prijatelji. Ni nad nami nikogar, ki bi nam predpisoval, s kom ne smemo govoriti. Tudi z vašimi smemo govoriti. Tudi če bi jih bil kdo izmed vaših na tucate pometal v fojbe, še vedno vidimo v njem božjo podobo in upamo, da se bo morda kdaj vrnil v očetovo hišo.

Tako komunisti in njih prijatelji pozivajo javno oblast, da nas odrine v kot kot netilce mednarodnih sporov, in nas prikazujejo slovenski javnosti kot narodne izdajalce. Ali imajo potem še kak smisel pozivi komunistov in njih prisklednikov k edinosti in skupnemu delu vseh Slovencev za to, da bi se memorandum čim prej in čim popolneje izvedel v našo skupno korist. — Tako skupno delo vseh Slovencev je kljub nakanam titovskega komunizma, da bi pod krinko edinosti zvabil v svoj tabor narodno misleče slovensko prebivalstvo, zahteva te odločilne ure. Ali potrebna je opreznost. Saj se še spominjamo, kako smo z velikim idealizmom stopili v »listo slovenske skupnosti«, ki je radi titovskega dlakocepstva povzročila med slovenskimi svetovalci nabrežinskega občinskega odbora toliko nesloge, nad katero so se mogli naslajati ondotni italijanski prebivalci. Dobre sadove pa so včasih rodile poedine akcije združenih slovenskih strank, na primer stavka radi odpusta 23 učiteljev za katero smo dali mi iniciativo, ali skupno prizadevanje za emergenzo, skupen nastop za svetoivansko šolo. Zato bodo morda naše organizacije spoznale, da bi bili tudi pri delu za izvedbo memoranduma podobni dogovori za vsak poedin primer posebej možni, koristni in potrebni. Ko se toliko govori o potrebi medstrankarskih odborov, se pozablja to, kar je važnejše: Najprej je treba ojačiti naše organizacije. Če ima kaka organizacija tako malo članov, da mora v take medstrankarske odbore imenovati kot zastopnike vse svoje člane, potem taki »narodni sveti« ne bodo imeli posebnega vpliva na italijanske oblastnike. V prvi vrsti ojačimo naše demokratične organizacije, da bodo mogle uspešno braniti naše narodne koristi.

Eden izmed »vstajajočih mrličev«

DOPOLNILO

K pisanju »Primorskega dnevnika«, namreč. Ta je čez deset dni iskanja po možganih ,ki jih ima na prisilni oddaji v Ljubljani, skušal odgovoriti na poročilo, ki sem ga podpisani imel na sestanku Slovenske katoliške skupnosti v Trstu dne 17. oktobra. Odgovoril je tako, kakor pač morejo to storiti ubogi na duhu in taki, ki morajo vsak dan sproti vprašati partijo, kakšno prepričanje in kakšno linijo smejo imeti. Proti trdi resnici o zgodovinski odgovornosti komunistične Jugoslavije za usodo zamejskih Slovencev; (resnici, ki mi jo s priznanjem potrjujejo celo številni njegovi verniki) — proti tej resnici in proti drugim, prav tako neizpodbitnim resnicam mojega poročila, ni »Primorski dnevnik« postavil niti enega samega dejstva, s katerim bi moje ugotovitve vsaj skušal izpodbijati. Boj z resnico je težaven, tudi za take, ki si z lažjo služijo kruh. Zato se je »Primorski dnevnik« moral zateči k edini obrambi in orožju krivih in poniglavih — k zmerjanju.

Svojemu otepanju je dal naslov »Mrliči vstajajo«. Tisočev slovenskih mrličev, ki jih imajo na vesti njegovi gospodarji, se »Primorski dnevnik« boji tako, da je zagrešil kričeč in kazniv ideološki odklon od marksizma, ko je priznal, da ti mrliči ne samo utegnejo vstati, marveč celo, da že vstajajo! Ni čuda, če ima potemtakem strah tudi pred mano, ki sem teh slovenskih mrličev glasnik bil in, upam, da še bolj tudi bom!

Potem me je »Primorski dnevnik« imenoval »kvislinga«. Razumem. Ljudje, ki niso nikoli bili drugega kakor kvislingi Moskve, Beograda, Pekinga, Okroglice itd., so v večnih skrbeh, ker vohajo povsod konkurenco...

Poleg tega je »Primorski dnevnik« zapisal, da so »v Trstu rojaki, ki... gredo nemudoma na drugo stran ceste, če ga (Javornika namreč) slučajno od daleč zagledajo...« Drži! In še precej jih je. Med njimi sta najvidnejša tisti, ki je leta 1938 prodal slovensko manjšino na Koroškem Hitlerju, in pa dosedanji šef titovske delegacije v Trstu, ekscelenca minister Zemljak. A že vesta, zakaj — kakor vsi ostali, ki imajo slabo vest pred mano...

Pri vsem tem pa je »Primorski dnevnik« svojemu zmerjanju pozabil pristaviti nekaj. Da bi bila slika o meni popolna, bi bil moral napisati še tole:

»Navzlic vsemu temu pa sta predsednik ljubljanske komunistične vlade Boris Kraigher ter njen policijski minister Mitja Ribičič dne 11. septembra 1954 (že tretjič v slabem letu dni) k temu završenemu Javorniku poslala svojega zaupnika, ki mu je v njunem imenu sporočil tole: »Naši voditelji v Sloveniji vam nudijo prijateljsko roko. Navzlic vsej propagandi so vas vedno imeli in vas imajo za poštenjaka in dobrega Slovenca. Visoko cenijo vaše sposobnosti in so prepričani, da bi lahko napravili ogromno dobrega in pomembnega, če se vrnete domov, ali če se nam pridružite v Trstu. Pripravljeni so vam dati vse možnosti, ki se vam bodo zdele potrebne za vaše delo. Če našo ponudbo sprejmete, ste lahko prepričani, da bo vaše ime častno zapisano v slovenski zgodovini...«

Kaj pa, če bi se kvisling Javornik polakomnil te dvomljive časti ter ponujeno roko, recimo, vsaj za šalo sprejel? Kakšen »controordine«, tovariši Renko, Race, Besednjak in comp., ko bi te častne črke o meni moral pisati — »Primorski dnevnik«!

Trst, 2. novembra, na praznik vseh, in še zlasti tistih slovenskih mrličev, ki »Primorskemu dnevniku« in njegovim gospodarjem ne dajo in ne bodo dali spati.

M. Javornik.

ŠIRITE NAŠ LIST!

Amnestija na področju cone B

Pred svojim odhodom s področja B je poveljnik VUJ amnestiral številne obsojence. Oblasti niso izdale, koliko je teh obsojencev, pač pa so se tudi ob tej priliki dosledno držali odstotnega računa, ki je pri njih tako v navadi.

GOSPODARSTVO

Kmečka opravila v novembru

V HIŠI: Nastopajo mrzlejši dnevi s prehladi in podobnim. Imaš doma lipov čaj, malo medu, bezgov čaj in kaj podobnega. Navadno to koristi več kot kupljeni aspirin, katerega pa je tudi dobro imeti vedno na razpolago. — Imajo otroci zakrpane nogavice in cele čevlje? — Hišo večkrat prezrači, pa tudi spalne prostore.

V SHRAMBI: Gnije li krompir? Preberi ga! Kako je z zrnjem? Si li zavaroval vse zrnje proti moljem in hroščem s prahom »Geigy 33«? Dokler je zrnje še zdravo, ga obvarješ pred temi škodljivci, če primešaš na 100 kg zrnja po 100 gramov imenovanega prahu. Če pa je zrnje že hudo napadeno, potrebuješ dvakratno količino.

V HLEVU naj bo toplo, živina naj ima dovolj podstilja. Listje že odpada in stelje se lahko nabere. A spravljaj domov le suho listje in pazi, da postiljaš živini samo s suhim, ker drugače dobi tudi žival revmatizem. — Vsaki dan skidaj gnoj, hlev pa prezrači v toplih urah dneva.

V KLETI se nahaja vino v dobi tihega vrenja. Pazi, da bo v kleti vsaj do srede meseca toplota vedno višja od 10° C. Meri s toplomerom, ki naj visi nekje v kleti, a ne ob zidu. Ko bo vino popolnoma povrelo, da ne bo niti sledu po kakšni slaščici, potem lahko tudi odpreš okna in vrata, da mraz presune vino: mnoge snovi se bodo v vinu strdile in padle v drožje, vino pa se bo hitro čistilo. A to velja samo za zdravo in povreto vino. Če pa boš imel sredi meseca kakšen sod še sladkega vina, potem ga hitro prodaj, ker iz takega vina bi le z velikimi stroški in sitnostmi uredili stanovitno vino. — Pazi na kan in kislobo, zato pa naj bodo sodi polni. Če nimaš zalivalnega vina in tudi ne manjše posode, v katero bi vino pretočil, potem moraš prazni prostor nad vinom v sodu zažveplati. Vendar bi svetovali, da se tako vino čimprej proda. Za pomlad in poznejše mesece naj drže vino samo večje kleti. — Kjer je vino, tja ne spada krompir.

V VRTU presajaš še vrzotine, pleveš endivijo, lahko seješ še špinačo, na vsak način pa vsadi sedaj česnik in tudi čebulo bi lahko vsadil: za afriško čebulo je celo zadnji čas. V drugi polovici meseca boš v zavetne lege lahko sadil že prvi grah, in sicer vrste »Aloska« (prvi ekspres), Princ Albert, Saksa, kaj pozneje pa Ekspres z dolgimi stroki. Ne saditi sedaj polsladkih vrst z debelim zgrbančenim semenom. — Ali boš vložil kaj zelenjadi za zimo? Zeleno (šelin), peteršilj, in korenjček vloži v pesek v kleti. To delo napravi ob suhem vremenu in odstrani vse nagnite in porumenele liste. — Gospodinja bo kar vesela, če bo šla v zimskih mesecih po te začimbe v klet in jih ne bo brskala iz mrzle zemlje. — Oni del vrta, ki ni zasajen, moraš globoko prekopati in izdatno pognojiti s hlevskim gnojem.

V SADOVNJAKU odpada listje, kot povsod. Preglej vsako posamezno drevo. Odstrani vse plodove, ki so ostali na drevesu, tudi osušene. Odstrani vse nalomljene veje in vse one, ki bi pozneje škodile drugim in bi kvarile krono, to je obliko drevesa. — Pograbi vse, kar je pod drevesi. Najbolje bi bilo, če bi vse zažgal, a če se ti zdi prevelika škoda, potem porabi za steljo samo vrhno listje, to je samo vrh nagrabljenega kupa. V spodnjem delu kupa bodo gnili le suhi plodovi, ki so glavni vir raznih sadnih bolezni. Ti spadajo na vsak način v ogenj. — Kdaj boš zasajal mala drevesca? Kdor v jeseni sadi, prihrani večkrat celo leto, posebno pa če sledi suša. V jeseni imajo drevesnice na razpolago več in lepšega sadnega drevja. — Si že skopal jame? — in kako bo s škropljenjem?

V VINOGRADU ne obrezuj, dokler so na trtah še listi. — Kdaj boš gnojil trtam? S čim boš gnojil? Bo dovolj domačega gnoja ali bo potrebno kaj umetnega?

NA NJIVI: Si vsejal pšenico? Če je nisi, potem si skoraj bi rekli: nemaren! Če seješ tako pozno, potem moraš pač sejati le »mentano«, ker le ta prenese tudi tako pozne setve. Na vsak način pa ji moraš pognojiti takoj po setvi s čilskim ali apnenim solitrom, in sicer raztrosi po 1/2 kg enega imenovanih na vsak 100 m² posejane površine. — Krmsko peso in korenje ter repo boš spravljal. Letos bo ta krma dragocena.

UMRETI NOČEJO

Potreba konkretno pobijati vero, ki še vedno prežema ruski narod, obvezuje sovjetske časopise, da navajajo vzglede vere, ki noče umreti. Mihael Poznikov je pravkar sijajno končal tečaj o marksizmu in leninizmu na moskovski univerzi; že so ga nastavili za instruktorja v borbi proti verskim vražam. Kmalu nato pa ga najdete v eni izmed 48 pravoslavnih cerkva v Moskvi, kjer sprejema poročni blagoslov od nekega popa. »Hinavec« tako ga naziva »Pravda«, ko komentira ta primer: »To so posledice,« tako nadaljuje »Pravda«, »dejstva, da se je zrahljala propaganda proti krščanstvu.«

Posebni odposlanec časopisa »Resnica« prispe v naselje Serkovjevo. Ne posreči se mu najti tam nobeno živo dušo, niti poveljnika brigade. Neki starček, ki ga po dolgem iskanju le najde v naselju, mu razloži, da so šli vsi na praznovanje Kazanske Bogorodice in da se bo to praznovanje nadaljevalo še štiri dni. Na poljih pa je smrtna tišina. Ni čuti ropota niti enega samega traktorja. Medtem pa se bo trava posušila in zdrobila na soncu, tako piše časopis.

V naselju Burika pri Moskvi naleti neki novinar »Sovjetskaje Kulture« ljudstvo pri praznovanju. In ni vedelo niti katerega svetnika praznuje. Zvedeti je bilo mogoče samo, tako podtika svoje mnenje poročevalec, da gre za nekoga, ki je vse svoje življenje popival, nato pa je po kratkem premoru bil proglašen za svetnika.

V okolici Moskve je tudi sveta voda Glinka. Nesmiselno je, tako toži časopis »Trud«, ki je osrednje glasilo sovjetske industrije, da se tam vedno steka velika množica ljudi vseh stopenj. Članka je v enem samem dnevu videl tam ravnatelja nekega znanstvenega raziskovalnega laboratorija z univerze v Moskvi, glavnega inženirja neke velike tovarne in podravnatelja nekega znanstvenega zavoda. V bližnjih krajih pa stoji velika vrsta luksuznih avtomobilov. Vsega tega so krive stare tete, razlaga »Parinaia Jisu«, katerim je bilo dovoljeno, da so smele imeti v kotu svojega doma tradicionalne ikone, ki so jim nudile priliko, da so pripovedovale stare verske bajke. Tako da je mogel patriarh Anastazij, ki je v izgnanstvu, govoriti v svojem velikonočnem pastirskem pismu, in da je polovica zakonov sklenjenih in blagoslovljenih v Cerkvi.

Muzikalnost naroda in ritem vzhodnega bogoslužja imata gotovo svoj delež. To je neke vrste duhovnega žganja, pravi časopis »Trud«. V resnici pa gre čisto preprosto za poti usmiljenja božje Dobrote.

DAROVI

Za gospoda misijonarja A. Miklavčiča so darovali: župnija Rojan lir 500; č. g. Jerman 2000.

Živemu mrliču pri „Primorskem dnevniku“

V dneh zasedbe nekaj na pol praznih vasi se je »Prim. dnevnik« dne 26. oktobra ponovno spomnil »Katoliškega glasa« in objavil članek z naslovom Mrliči vstajajo. Za tarčo si je izbral informativni sestanek Slov. katoliške skupnosti, ki je bil v nedeljo 17. oktobra in na katerem je član te skupnosti, g. časnikar Mirko Javornik, podal poročilo o sedanjem stanju na STO. Ne glede na to, ali je bil imenovani članek skuhan v titovski ali prepežniški kuhinji, odgovarjamo nanj sledeče:

Trditev »Primorskega dnevnika« oz. njegovega sopotniškega dopisnika, da je govornik govoril predvsem o neznatni vlogi, ki da jo bo imela FLRJ pri urejanju položaja tukajšnjih Slovencev, je napačna. Govornik je povedal mnogo več, kar pa verjetno dnevniku ne diši poročati, da je namreč današnja FLRJ zaradi notranje slabosti in stalne bede prodala Koroško za vodo, tržaške Slovence pa za fižol.

Pri tem očita govorniku članek, ki ga je bil prisiljen objaviti slovenski dnevnik ob obletnici okupacije dela Kranjske po Italijanih. Pri tem seveda dnevnika ne jezi vsebina tistega članka, temveč dejstvo, da je bil imenovani list stoodstotno protikomunističen. Da pa je borba proti komunizmu moralna skoraj vedno in da je bila borba Slovencev, pa naj so bile še tako žalostne okoliščine, povsem moralna, o tem ne bomo razpravljali. Koliko je dati na razne vsiljene vdanostne izjave ob priliki zasedb, rojstnih dni maršalov in drugih sličnih prilikah, ve vsakdo, ki ima možgane in ki ni hudoben. K okupaciji tako imenovane Ljubljanske pokrajine je treba prišteti še dejstvo, da je okupacijo izvršila država z diktatorskim notranjim ustrojem. Sicer bi pa moral »Primorski« sam najbolje vedeti, kako se sprejemajo in objavljajo take izjave, saj je že svojemu gospodarju neštetokrat zapel slavo, pa naj je ta rekel črno, belo, rdeče ali rumeno. Slavo bi mu verjetno pel tudi takrat, ko bi mu gospodar dajal vrv okoli vratu. Zato je ogorčenost »Primorskega« prav malo na mestu: *prostovoljni hlapec prisiljenemu hlapcu nima ničesar očitati.*

Tudi današnji časopisi v tako imenovani svobodni domovini bi mogli biti samo hvaležni nekdanjemu slovenskemu dnevniku, da jim je dal lep zgled, kako se je treba lagati in hliniti. Saj tudi oni že vse od 1945 — v toliko opevani svobodi — le lažejo, se hlinijo in krivijo hrbtenice, sicer ne bi mogli ustvarjati iz suženjstva svobode in iz bede blagostanja.

Še nekaj o fašističnem nasilju, da si bomo tudi o tem na jasnem. Nikdo ne bo tajil, da so okupatorji klali po slovenski deželi. Toda »Primorski« s svojimi gospodarji in sopotniki naj se kar pomiri! Samo preko trupel je vodila pot do maršalatov in ministerstev, samo pokoli in požigi so bili hranivo, iz katerega je komunistična kuga dosegla zmago. Drugega hraniva zanjo ni, to kaže vsa zgodovina. Kaj torej misli »Primorski dnevnik«, to skrpucalo cunjastega socializma s kapitalističnim imenoslovjem, poleg njega pa njegov bedni sopotnik: Kakšna bi bila danes usoda slovenskega naroda, da ni bilo okupatorjevih zločinov? Mar misli dnevnik, da bi v tem slučaju maršal Tito vadljal za slovensko zemljo?

Še nekaj o postavljanju nog v gostilne in o umikanju s pločnikov. Vsakdo nima toliko denarja, da bi izbiral boljše gostilne, kamor zahajajo izbrani uredniki in diplomirani apanažerji. Navaden slovenski emigrant mora navadno živeti sebe in drugo, poleg tega pa še pošiljati vsakodnevne in običajne dobrine v svobodno domovino, kjer noče pa noče biti obljubljenega raja. Toda kaj bi vendar na dolgo govorili? Iz dežele, kjer vlada rejeni krušni oče dnevnika, utekajo dan za dnem množice ljudi, ker ne morejo prenašati trpkega sožitja. Koliko bi jih šele odneslo peté, ko bi jih ne vezale razne obveznosti! Kaj misli dnevnik, kam bi vsi ti postavili svoje noge in koga bi se izogibali na pločnikih? Verjetno vsega, kar smrdi po dnevniku.

Cunjasto socialistično-kapitalistični »Primorski dnevnik« je s člankom zopet pokazal, da je sposoben sporazumeti se z vsakomer, ki mu pusti v rokah vrv, da pa ostanejo njegovi sovražniki številka ena protikomunistični Slovenci. Zahvaljujemo se za čustva in mu jih v enaki meri vračamo.

Kovač izpod Pece,
ki veruje v kralja Matjaža

S TRŽAŠKEGA

Blok pri Devinu odpravljen

Po predaji tržaškega ozemlja Italiji sta bila odpravljena tudi oba bloka pri Štivanu. Še nadalje pa bo obstojal blok finančne straže, ki bo skrbel, da ne bodo tihotapili cigaret v notranjost države.

Za potovanje v Jugoslavijo bodo še nadalje veljala pravila kot doslej. Tržačani, italijanski državljani s stalno rezidenco na našem področju, lahko nemoteno potujejo v Jugoslavijo. Izkaznica velja kot dokument, ki ga je treba pokazati italijanskim obmejnim organom; na jugoslovanskem bloku pa je potrebno dati žigosati potno dovolilnico jugoslovanske delegacije iz Trsta. Za skupne izlete v Jugoslavijo veljajo ista pravila kot doslej.

Prefekt Palamara prevzel civilno oblast nad tržaškim področjem

Dne 29. oktobra zjutraj je prispel iz Rima v Trst vladni komisar za tržaško ozemlje prefekt Palamara. V vladni palači na trgu Unità mu je sedanji vojaški guverner De Renzi predal vso civilno oblast na našem področju. Komisar Palamara je takoj po prevzemu oblasti izdal na tržaško prebivalstvo poseben proglas, v katerem najprej izraža svoje zadovoljstvo nad vrnitvijo Trsta Italiji, nato prisrčno pozdravlja vse prebivalce, katerim obljublja, »da bo delal v korist in blaginjo vsega prebivalstva ozemlja, ki so prišla pod italijansko upravo, in izreka najtoplejše želje za delovno in plodovito bodočnost, v lojalnem in koristnem sodelovanju vseh, v enakosti pravic in dolžnosti, v medsebojnem razumevanju in skupnih namenih.«

Novi komisar je že prevzel svoje posle. Sprejel je razne visoke tržaške osebnosti in se popoldne podal na obisk k škofu msgr. Santinu.

S vzpostavitvijo generalnega vladnega komisarja za Tržaško področje so se vsi obveščevalni uradi bivše ZVU ter tiskovni urad conskega predsedstva spremenili v »tiskovno informativno službo generalnega komisariata«. Vodstvo teh oddelkov so poverili načelniku oddelka za italijanski tisk pri predsedstvu vlade, prof. Renatu Lefevre. Sedež tiskovne informativne službe je v vladni palači, en oddelek te službe pa je še vedno ostal v bivši palači ZVU.

Dve publikaciji prekinjeni

S prenehanjem zavezniške vojaške uprave nad tržaškim ozemljem sta ugasnili v Trstu dve važni publikaciji. To sta »Dnevna poročila«, katera je izdajal Slovenski odsek Zavezniške poročevalske službe in pa »Daily Press Review«, ki je v angleščini izdajal vsa važnejša poročila o tržaškem življenju, bodisi da so izšla v tržaških ali pa tudi drugih listih. Obe publikaciji sta izhajali dobrih devet let. »Dnevna poročila« je urejeval dr. M. Poštovan, »Daily Press Review« pa John Sabec. Oba sta naša rojaka, ki zaslužita za svojo vestno in odgovorno delo vse priznanje slovenske javnosti.

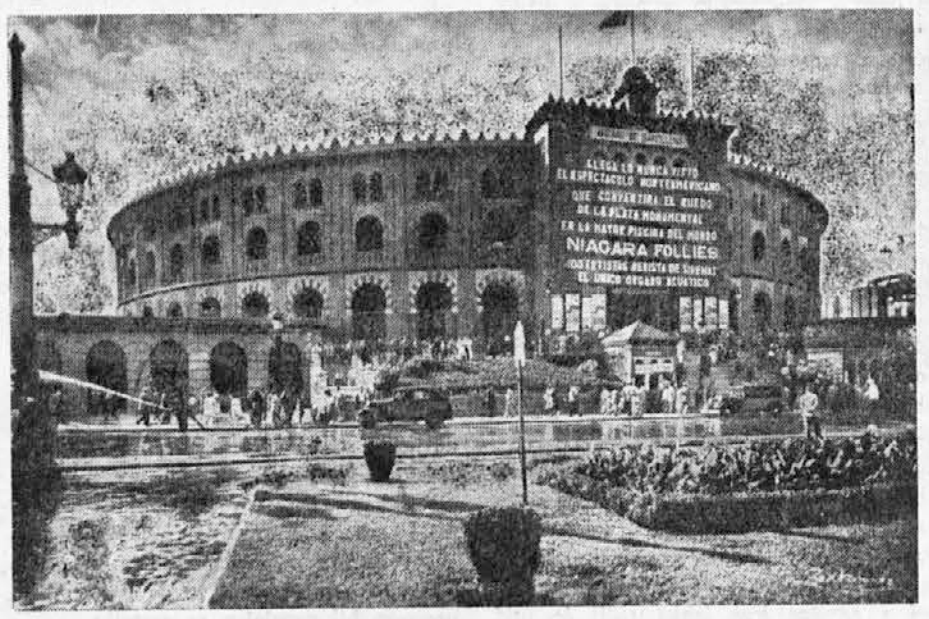

ARENA ZA BIKOBORBE V BARCELONI

Z GORIŠKEGA

Spor pevmskih najemnikov ponovno pred sodiščem

Pred prizivnim sodiščem v Benetkah so pričeli z razpravo proti najemnikom ustanove Tre Venezie, ki pa se ni še zaključil. Vse kaže, da se spor ne bo zaključil pred 11. novembrom, ko se sklepajo nove kmetijske pogodbe, in bodo najemniki še eno leto lahko obdelovali zemljo. Predstavnik Federterre je preteklo nedeljo govoril zbranim kmetom in jim omenil tudi nabiranje najemnine. Pozval je prisotne, naj za kritje sodnih stroškov plačajo 15 do 20 odstokov. Menijo, da bo to zadostovalo.

Misijonska prireditev dekliške Marijine družbe

Ker je na misijonsko nedeljo bil v našem mestu zaključek misijonskega tedna, so vso zunanjo proslavo misijonske nedelje prenesli na nedeljo Kristusa Kralja. Tako je tudi goriška Marijina družba imela svojo običajno misijonsko prireditev na ta praznik v svojem domu na Placuti.

V uvodni besedi je g. voditelj poudaril velik pomen misijonske nedelje, ko se bolj kot kdaj koli v letu spominjamo misijonarjev, ki vse žrtvujejo za širjenje Kristusovega Kraljestva na zemlji. Ni mogoče, da bi se kdo imenoval dobrega katoličana in bi ne imel razumevanja za misijone.

Družbenice so nato nastopile z Mlakarjevo petdejanko »Največji dar«. Njihovo doživeto izvajanje nas je popolnoma zajelo in živo smo sledili napetemu poteku igre. Videli smo Miro, radodarno in plemenito deklico, v hiši bogate tete Natalije, kako se najraje druži z revnimi otroki, kako pomaga obubožani Jamnikovi družini in hrepeni le po tem, da bi postala zdravnica in tako lahko zdravila ubožne otroke. Toda teta Natalija jo smrtno sovraži in po smrti njene mame jo razdedini in zapodi od hiše. Mira se zateče na grob svoje mame in tam prebije celo noč. Žalost in duševni napori strejo njeno zdravje in huda bolna se zateče v Jamnikovo družino, ki je prišla spet do blagostanja po vrnitvi očeta iz ječe. Tu umrje, in ko stoji pred božjim prestolom, sliši tolažilne besede... »Lačen sem bil in ste mi dali jesti, žejen sem bil in ste mi dali piti...« In ko Mira začudeno sprašuje, kdaj ga je videla lačnega in žejnega, ji Kristus odgovori: »Karkoli si storila kateremu najmanjših mojih bratov, si meni storila.«

Igralska družina dekliške Marijine družbe je že večkrat pokazala svoje lepe odrske zmožnosti. Vendar nas je s to prireditvijo skoro presenetila, kajti odkrili smo še toliko talentov, za katere nismo vedeli. Zlasti so bile posrečene, naravnost izborne vse tri Saksidove sestre v vlogah hudobne tete Natalije, pijanke Kunigunde in veseljaka Doreta. Mala Mira pa se je vsem prikupila s svojim milim nastopom. Prav tako je dobro odigrala svojo vlogo Mirina mama in pa teta Zofija. Tudi Jamnikova je bila posrečena s svojim naravnim nastopom. Vse druge postranske vloge so bile več ali manj dobro podane. Izvajanje kot tako zasluži vso pohvalo in priznanje. Vendar so v igri sami nekateri nedostatki, ki gledalca motijo.

Pridnim igralkam in požrtvovalni gdč. režiserki naše iskrene čestitke.

Med odmori je nepretrgoma in z velikimi uspehi deloval srečolov v prid misijonom.

Igra se bo ponovila v četrtek popoldne za otroke in v nedeljo 7. novembra za odrasle ob 4,30.

Trinajsta plača gospodinjskim pomočnicam

Minister za delo je v zvezi z zakonom, ki ukazuje trinajsto plačo hišnim pomočnicam, pojasnil, da imajo do trinajste plače pravico vsi hišni pomočniki in pomočnice, ki so bili v službi na dan, ko je ta zakon od 14. jan. 1953 stopil v veljavo. Prav tako imajo pravico do te doklade hišne pomočnice, ki delajo le po urah, če se njihov znesek izenači z mesečno plačo. Če so pomočnice tekom leta delale pri več gospodarjih, imajo ti gospodarji dolžnost izplačati pomočnicam znesek sorazmerno s plačo, ki so jo prejele.

Jamlje

Spomin na Marijino leto bo ostal tudi v naši duhovniji trajen. Saj je v ta namen postavljena kapelica pri Sabličih, to je na razpotju v Trst-Gorico in Tržič. Preprosta, lična in prijazna kapelica je posvečena svetogorski Materi božji in ji daje še posebno domačnost in vrednost lepa podoba svetogorske Kraljice. Slovesnost blagoslovitve je izvršil msgr. Močnik na praznik Kristusa Kralja, ko je pri nas vsakoletno češčenje Sv. Reš. Telesa. Vsa pobožnost — procesija, nagovori in petje — je izzvenelo v prošnjo, naj svetogorska Kraljica vodi naše ljudstvo v zvestobi do Boga in do vernih izročil naših prednikov.

Doberdob

V nedeljo Kristusa Kralja smo imeli v Doberdobu slovesno posvečenje naše župnije brezmadežnemu Srcu Marijinemu. Pobožnost je lepo uspela in smo trdno prepričani, da ne bo ostalo samo pri besedah posvečenja, temveč da se bo tudi v življenju dejansko poznalo.

Na posvečenje smo se pripravili s tridnevno duhovno obnovo, katero je s polnim uspehom vodil č. g. Jože Vidmar. Zlasti so bili številno obiskani stanovski govori, saj je bilo celo moških pri njihovem stanovskem govoru nad devetdeset. Obnovo smo zaključili s skupnim sv. obhajilom in popoldne s posvečenjem.

Dekliški krožek nam je z veliko požrtvovalnostjo pripravil lepo Mariji posvečeno akademijo. Drama »Marijin otrok«, ki je v vsem: v besedilu, v režiji in izvajanju doberdobsko delo, je nad vse lepo uspela, saj si je celo marsikateri mož sramežljivo brisal oči ob ganljivem prizoru mladenke Lucije, katero Marija na poseben način varuje in pripelje v naročje ljube mamice. Dobrim in požrtvovalnim dekletom najlepša hvala, tudi za misijonsko delo v vasi med duhovno obnovo, saj so one z osebnimi vabili marsikoga pripeljale v cerkev. V organiziranem skupnem delu se zares lahko marsikaj stori in doseže, kar bi bilo drugače nemogoče.

Upali smo, da bomo za gornjo slovesnost imeli narejeno tudi kapelico na cesti Doberdob-Poljane in bi jo na ta dan posvetili. Ta bi bila že druga kapelica v naši župniji posvečena Materi božji v spomin na letošnje Mariji posvečeno leto. Že skoraj dva meseca čakamo dovoljenje za zidanje od pristojnih deželnih oblasti, pa še ni nič in tudi ne vemo kdaj bo. Upamo, da vsaj v tem letu.

Knjižnica SKPD na Placuti zopet odprta

V nedeljo 7. novembra bo zopet začela redno poslovati Knjižnica SKPD na Placuti. Odprta bo vsako nedeljo zjutraj od 10. do 11. ure. Opozarjamo vse člane, naj bi prejšnje izposojene knjige takoj vrnili.

Zgrešen naslov

»Primorski dnevnik« se je dne 27. okt. spomnil goriških duhovnikov, ki prirejajo romanja na marsikako božjo pot, na Sveto goro, ki jim stoji pred nosom, pa pozabijo. Koroški romarji so bili na Sveti gori, goriških pa ni bilo, nalašč zato, da lahko vpijejo v svet o preganjanju vere v Jugoslaviji.

Tako očita goriškim duhovnikom tovariš iz Trsta. Mi pa mu povemo, da se je obrnil na napačen naslov. Goriški duhovniki so se zanimali za romanje na Sv. goro, a so jim na pristojnem mestu odgovorili, da razmere niso še toliko zrele, da bi mogli misliti na skupinsko romanje na Sv. goro. Zato bi »Pr. dn.« bolje napravil, če bi svoj užaljeni protest naslovil na organizacijo naprednih žena v Gorici, ki so v nedeljo 17. oktobra napravile izlet na Staro goro, ko bi po njegovih besedah tako lahko šle na Sv. goro. Zanje bi verjetno bile razmere bolj ugodne.

Novo nasilje šolskih oblasti

Goriške šolske oblasti so se letos spomnile, da so tudi v Ronkih otroci optantov z ital. državljanstvom, ki obiskujejo slov. šolo. Zato so ukazale take otroke izgnati iz šole v moči zloglasnega dopisa naučnega ministrstva iz l. 1949. Isto se je zgodilo v Pevmi, v Štandrežu in morda še kje drugje.

Ponovno je slov. časopisje ožigosalo tako krivično postopanje z otroki in diskriminacijo na škodo nekaterih staršev državljanov, katerim se kratijo osnovne državljanske svoboščine. Ker vidimo, da so pristojne oblasti v Gorici gluhe in slepe za take pritožbe, bi bilo prav, da bi kdo vložil tožbo zoper nje zaradi kršenja ustavnih pravic. Naj tudi sodišče pove svojo besedo ob samovoljnem nasilju nad nekaterimi starši.

† Msgr. Karel Piciulin

Na praznik Vseh svetnikov je v sanatoriju sv. Justa po dolgi in mučni bolezni in po operaciji umrl župnik pri sv. Ignaciju msgr. Karel Piciulin, apostolski protonotar, častni kanonik goriškega kapitlja, zlatomašnik.

Letos bi bil praznoval tudi petdesetletnico svojega dušnopastirskega delovanja v stari častitljivi župniji na Travniku, kar dočaka le redek duhovnik, in bi bil 25. decembra t. l. dopolnil 78 let življenja. Po rodu je bil iz mesta Gorice in menda ni bilo nobenega starejšega meščana, ki bi župnika sv. Ignacija ne poznal. V župniji sv. Ignacija živi največ Slovencev, zato so imeli tam vedno sv. mašo s pridigo vsako nedeljo ob 6h. Leta 1944 so vpeljali tudi sv. mašo ob 9h s slov. petjem in pridigo. V župnijo sv. Ignacija spada tudi podružnica sv. Ivana, kjer ima sedaj sedež slov. Tretji red in Apostolstvo molitve.

Pokojni župnik msgr. Piciulin je kazal razumevanje tudi za dušne potrebe slov. vernikov, ki mu bodo zato hvaležni.

Pogreb je bil v sredo zjutraj ob 8.30 iz farne cerkve na mestno pokopališče. Naj mu sveti večna luč!

Podgora

Prazniško zlato sonce je za Vse svete tudi Podgoro obsijalo. Popravljeno in skoro obnovljeno pokopališče je vse napolnilo z boljšimi občutki. V cerkvi smo slišali mladi in delavni cerkveni zbor, ki je v poldrugem letu svojega obstoja nastopil že s četrto novo peto latinsko mašo. Popoldne, predno se je procesija podala na grobove, smo slišali tudi prisrčno in tako milo pesem pokojnega Lojzeta Bratuža »Med grobove...«. Pokojnega skladatelja, ki je nekoč toliko pomenil prav za Podgoro, se je tudi govornik spomnil in cela cerkev je vneto molila za pokoj njegove mučeniške duše...

Sv. maša za žrtve vojne

V nedeljo 7. t. m. ob 9. uri zjutraj se bo v cerkvi sv. Ignacija na Travniku darovala sv. maša zadušnica za vse naše žrtve vojne.

Za poplavljence

Škofijska podporna organizacija v Gorici poziva vse dušne pastirje, naj organizirajo posebno nabirko za ponesrečence pri Salernu, ki jih je zadelo znano neurje. Vsi v ta namen nabrani darovi naj se pošljejo ali na škofijo ali na vodstvo S.P.O. ulica Crispi 18.

MARIJINA DRUŽBA V GORICI

ponovi v nedeljo 7. novembra

MISIJONSKO PROSLAVO

z loterijo. Vstop z vabili, ki jih dobite pri vodstvu družbe in v trgovini Kosič v Raštelu. Začetek ob 4.30 popoldne. Vabljeni vsi.

Zmaga Avstrijcev v himalajskem pogorju

Dne 19. oktobra je avstrijska ekspedicija pod vodstvom dr .Tichy-ja po velikih naporih dosegla vrh Cho Oyu v Himalajskem pogorju. Ta vrh, ki meri 8.320 metrov in je po višini sedma gora sveta, do sedaj ni bil še raziskan. Ekspedicija dr. Tichyja je zapustila Nuova Delhi 22. avgusta in njegova zmaga, več kot dva meseca pozneje, je zelo presenetila vse, ki so živo sledili njegovemu naskoku na enega najvišjih vrhov sveta, toliko bolj, ker so po zadnjih poročilih divjali po tistih pogorjih viharji in zameti. Poročajo, da je pred časom tudi Hillary, ki je pozneje prvi dosegel vrh Himalaje, poskusil doseči vrh Cho Oyu, a se je moral vrniti, ko je bil še celih 1400 m oddaljen od vrha. Na tem novo doseženem vrhu plapola sedaj avstrijska in nepalska zastava.

Katastrofalne poplave pri Salernu

Pretekli teden je zadelo mesto Salerno in njegovo okolico strahovito neurje, ki je v par urah spremenilo v ruševine in razdejanje ta okraj. Po dosedanjih podatkih je izgubilo življenje 243 ljudi, 105 jih pa pogrešajo. Strašno neurje je mnogo žrtev odneslo v morje, ki pa je zelo skopo v vračanju teh žrtev. 44 družin je popolnoma izumrlo pri tej strašni nesreči. Prizadete kraje so takoj obiskali razni državniki, povsod pa so se začele nabiralne akcije v korist poplavljencem, ki so že dosegle milijone in milijone. Avtokolone z živili in obleko so na poti proti Salernu. Prizadete kraje je obiskal tudi newyorški nadškof Spellman, ki je prišel v Rim za slovesnost proglasitve Marije Kraljice. Ni mogoče še ugotoviti materialno škodo, vendar je gotovo, da bo dosegla več milijard.

Odgovorni urednik: *Stanko Stanič*
Tiska tiskarna Budin v Gorici

ZAHVALA

V svojem imenu ter v imenu vsega sorodstva se zahvaljujem vsem, ki so stali ob strani moji sestri

Mariji Velikonja

v njeni dolgi bolezni in v poslednjih urah, posebno se zahvaljujem dekliški Marijini družbi iz Gorice ter vsem, ki so jo spremljali na zadnji poti.

Pevma, 30. oktobra 1954.

VELIKONJA JULJAN

OBVESTILO

TVRDKA G. KERŽE

TRST, Piazza San Giovanni št. 1 - Telefon 35-019

ki obstoja in deluje nepretrgoma že 88 let v solidnem in neumornem delu, je na željo svojih cenjenih odjemalcev

USTANOVILA

oddelek za izvoz darilnih paketov z raznovrstnim blagom

za Jugoslavijo in ostale države, ki že deluje v polnem obsegu.

Vsi, ki niste bili do danes obveščeni o našem novem poslovanju in želite svojim sorodnikom in prijateljem pokloniti kakršnokoli darilo, kakor: živila, tekstilno blago, radiosprejemnike, glasbila, pisalne, šivalne ali pralne stroje, električne sesalce za prah, električne hladilnike - Frigideires, štedilnike na drva, plin ali elektriko, nerjaveč namizni pribor, porcelan, bicikle, motoscooters itd. itd., Vas vljudno vabimo, da se zglasite osebno ali pismeno pri nas na zgornjen naslovu.

Postreženi boste točno, po konkurenčnih cenah in s kvalitetnim blagom!

DARILNE POŠILJKE

naročajte samo pri stari, svetovnoznani, v tej stroki specializirani tvrdki vašega zaupanja

CITRUS

IMPORT & EXPORT

Lastnik: Aleksander Goljevšček

TRST - Ul. Torrebianca 27 - Telefon 2-44-67 - Poštni predal 522

kjer boste najsolidneje postreženi.

Poleg živil pošiljamo tekstilno blago, namizni pribor, porcelan, radijske aparate, bicikle, motocikle, motoscootere, harmonike in druga glasbila, pisalne in računske stroje, električne sesalce za prah, električne hladilnike (frižidere), gospodarske stroje in sploh vse za gospodarstvo in gospodinjstvo.